

वचनात् इत्ययमुपदेशो हेतुश्च^{१)} । तत्रैव नान्यत्र मारुत्यानीकवतीसांतपनी-
यागृहमेधीयाक्रिडिनीयापित्र्यासु^{२)} अतश्च मारुत्यादिषु प्राकृतमेव बर्हिरेकधा सं-
नद्धम् न त्रेधा प्रस्तरोऽपि प्राकृत एव न कुशप्रस्वः प्रत्यक्षवचनातिदेशो
ऽयम् । प्रवृत्तेश्च श्रुतौ शुनासीरीये धर्मप्रवृत्तिदर्शनाच्च (२.६.३.३-४) ।

सोमाच्चावभृथे सामप्रतिषेधात् ॥ ५ ॥ वरुणप्रधाससम्बन्धिन्यवभृथसंज्ञके
कर्मणि सौत्रामणीदार्पद्वताद्यवभृथे च सोमात् सौमिकादवभृथाद्धर्मा भवन्ति । कु-
तः सामप्रतिषेधात् तत्र न साम गोयतऽइति (२.५.२.४६) सामगानस्य प्रतिषे-
धात् सामगानं च सौमिकावभृथऽएव विहितमस्ति तत्प्रतिषेधश्च तद्वोपप-
द्यते यदि सौमिकादवभृथाद्वारुणप्रधासिकावभृथे धर्मा भवेयुः । चकारो वचनप्र-
वृत्तिभ्यामित्यस्य (४) हेतोरनुकर्षणार्थः उच्यतेऽभिधीयतेऽनेन शब्देनेति वचनं
नामधेयमुच्यते अवभृथ इत्येवंद्वयम् तेनावभृथ इति नामसामान्येन तत्र सौमि-
कादवभृथाद्धर्मप्रवृत्तिर्भवति धर्मप्रवृत्तिरपि सामप्रतिषेधाज्ज्ञायते तस्य प्राप्ति-
पूर्वकत्वात् तेनोक्तं ह्येति वाचनादि सर्वं तदीयं भवति प्रतिषिद्धवर्जम् । एवं
कुण्डपायिनामयने मासमग्निहोत्रं जुह्वति दर्शपूर्णमासाभ्यां मासम् (२४.४.२४-२५)
वाजपेयेनेष्टा बृहस्पतिसवेन यजेतेत्यादौ तत्र नामधेयाद्धर्मप्राप्तिर्ज्ञेया ।

कणावत्पशौ न मन्त्रोपदेशात् ॥ ६ ॥ तथोऽएवासृक्पशोरिति (१.१.२.३५)
वचनेन पशौ कणापासनवत्कपालेनाधोऽधः कृष्णाजिनं रुधिरापासनमाशङ्क्य
निषेधति^{३)} पशौ कणावत् रुधिरापासनं न भवति । कुतः मन्त्रोपदेशात् यदि
च तथोऽएवासृगित्यनेन सर्वस्याः कणापासनेतिकर्तव्यतायाः प्राप्तिः स्यात् तदा
रक्षसां भागोऽसीति पुनर्मन्त्रोपदेशो न स्यात् मन्त्रस्यापि प्राप्तत्वात् । अस्ति च
मन्त्रोपदेशः तथोऽएवासृक्पशो रक्षसां भागोऽसीति (१.१.२.३५) तस्माद्रुधिरा-
पासनमात्रमेव भवति ।

१) वचनादिति हेतुश्चायमुपदेशश्च । ततश्च यत्रैव वचनम् तत्रैव प्राप्तिः । प्रतिपर्व वचनं भ-
वति अथैतान्येव पञ्च हवीषि भवन्तीति (२.५.२.७) तानि चाग्नेयादीनि वैश्वदेविकानि पञ्च चोद्य-
न्ते तेषां चोपक्षोणवाज्रधर्मकाणीति गम्यते धर्मप्रवृत्तिं च दर्शयति शुनासीरीये अथैतान्येव पञ्च
हवीषि भवन्तीत्यभिधाय (२.६.३.४) तस्यावृत्तोपकिरत्युत्तरवेदिं न गृह्णन्ति पृषदाज्यं न मन्थत्य-
ग्निमिति (२.६.३.३) प्रतिषेधति निषेधश्च प्राप्तिपूर्वको भवति अप्राप्तत्वाच्चेत्तरवेदिप्रतिषेधोऽनुवाद-
कः Karka. २) मारुत्यनीकवतीसांतपनीयाक्रिडिनीयाः २. ३) अशेषक्रियाविषयं वचनमि-
त्याशङ्कानिवृत्त्यर्थमुक्तम् Karka.